

"Duygularının ve lâtifelerinin sultanıdır. Fâtır-ı Hakîmin emrine mutî olan o sultanına itaat et, kurtul." Buradaki "sultan" hangi latifemizdir ve "itaat etme"yi nasıl anlayabiliriz?

"Sen kendi mahiyetine bak ki: Senin lâtifelerin içinde öyle bir lâtife var ki, ebedden ve Ebedî Zattan başkasına razı olamaz. Ondan başkasına teveccüh edemiyor. Mâsivâsına tenezzül etmez. Bütün dünyayı ona versen, o fitrî ihtiyacı tatmin edemez. O şey ise, senin duygularının ve lâtifelerinin sultanıdır. Fâtır-ı Hakîmin emrine mutî olan o sultanına itaat et, kurtul." (1)

O latife, insana verilen **kalp**dir. **Kalp** insanın duygularının ve mahiyetinin sultanı hükmündedir. Yani insanın beden ülkesinin sultanı kalptir. Kalp düzgün ve istikamet içinde olursa, ona tabi olan diğer duygu ve latifeler de ona uyarak düzgün ve istikamet içinde olur. Bu inceliğe Peygamber Efendimiz (asm) şu şekilde işaret ediyor:

Nu'man b. Beşir'den rivayet edildiğine göre Allah Rasulü şöyle buyurmuştur:

"Dikkat edin! Vücutta öyle bir et parçası vardır ki, o iyi/doğru/düzgün olursa bütün vücut iyi/doğru/düzgün olur; o bozulursa bütün vücut bozulur. Dikkat edin! O, kalptir." (2)

Bu hadisin yorumu sadedinde Abdurrezzak'ın Musannef'inde Ebu Hureyre'den rivayet edildiğine göre Rasul-i Ekrem şöyle buyurmuştur:

"Kalp (bedenin) sultanıdır ve onun orduları vardır. Sultan düzgün/iyi olursa askerleri de düzgün/iyi olur. Sultan bozuk/kötü olursa orduları da kötü olur. Kulaklar bu sultanın habercileridir. Gözler bekçileridir. Dil sultanın tercümanıdır. Eller (*tebaasını kuşatan*) kanatlarıdır. Ayaklar postacılarıdır. Ciğer şefkat ve merhamet kaynağıdır. Dalak ve böbrekler (*kendisine yönelen tehlikeleri bertaraf eden*) tuzaklarıdır. Akciğer (*hayatın kaynağı*) nefestir. Sultan iyi olursa askerleri de iyi olur, sultan kötü

---

olursa askerleri de kötü olur.”(3)

Doğru ve istikamet içinde olan kalbin arkasına takılmak gerekir. Kalp Allah aşkı ile yanarken göz harama bakmaz, dil yalan konuşmaz, kulak haram işitmez, ayak harama gitmez, vs...

* * *

Duygularımızın ve latifelerimizin sultanı kalptir. Kalp, fiziki bedenimizdeki çam kozalağını andıran bir et parçasından ibaret değildir. **Kalp**, Allah'ın bir ihsan ve ikram eseri olarak bize verdiği vicdandan gelen hissiyat ile dimağdan yani akıldan gelen fikirlerin depolandığı ve şekillendiği bir latife, bir duygudur.

Kalbi besleyecek ve onu çalıştıracak iki kanal, iki kutup vardır. Biri, yaratılıştta insana takılan hakkın ve doğrunun kıstaslarını taşıyan, hislerin toplamını temsil eden **vicdan**dır. Bu vicdandaki hakka ve doğruya pusula olan hisler, kalbe uzanan ve onu besleyen ana damardır.

Kalbi besleyen ikinci kanal ise dimağdır. Yani hakkı, batılı, doğruyu, yanlış, zararı ve menfaati temyiz ve tefrik eden ve bunu fikir olarak kalbe ulaştıran ikinci ana damardır **akıl** kuvvesi. Bir çeşit, kalbi besleyen ve şekillendiren iç ve dış etkenlerdir.

Kalp, doğuştta boş bir sayfa iken, bu sayfayı dolduran iki kalem gibi çalışırlar **vicdan** ve **akıl**.

Buradaki "**latife-i Rabbaniye**" kalpten ibarettir. Yukarıda da ifade edildiği gibi; **kalp**, vicdan ve dimağ kanallarından gelen bilgi ve feyizlerin teraküm ettiği bir latife bir duygudur. Kalp öyle bir latifedir ki, bütün gaybi alemler ile irtibatlıdır. Kelime-i şehadet öyle bir hakikat ki; ancak cami ve manevi harita hükmünde olan kalpte tecelli ile istikrar bulabilir. Cami bir hakikatin tahassungahı; ancak cami bir latife olabilir ki, bu da insanın kalbidir.

Özet olarak kalp; hem imanın hem marifetin hem muhabbetin yuvası ve karargahı olması hasebi ile, insan mahiyetinin sultanı ve efendisi hükmündedir.

Dipnotlar:

(1) bk. [Lem'alar, On Yedinci Lem'a, Birinci Nota.](#)

(2) bk. *Buhaî, İman, 39.*

(3) bk. *Abdurrezzak, el-Musannef, XI/221.*